

Framløga løgmans til hoyring í Fólkatínginum um ST heimsmálini tann 12. mars 2019

God eftermiddag ærede folketingsmedlemmer, regeringsrepræsentanter og tilhørere.

Vi ved alle, hvor nødvendigt det er at sætte sig klare og konkrete mål for at sikre en retning. Uden mål og retning risikerer vi at fare vild og stoppe op. Den situation befinder Alice i eventyrland sig i, når hun spørger filurkatten, hvilken vej hun skal gå, og siger, at vejen kan være ligegyldig, fordi hun ved ikke, hvor hun skal hen.

Den flabede kat svarer: ”Så betyder det ikke noget, hvilken vej du vælger.” Skal vi forbedre verden, bliver vi nødt til at have en retning og en formodning om, hvordan endestationen ideelt ser ud.

Men i dag er det ikke nok at sætte egne nationale mål. Ulighed, klimaændringer, forurening og ressourcebegrænsninger rammer os alle. Disse problemer kan vi ikke løse isoleret. Vi må tage fat på dem sammen. Derfor er verdensmålene så vigtige.

Færøerne er ikke repræsenteret i FN i eget navn. Vi kunne således være fristet til at læne os tilbage, og lade FN landene klare skærene med verdensmålene. Dette er dog ikke særligt ambitiøst og solidarisk. Den færøske regering ser det derfor som naturligt, at Færøerne er med til at skabe en bedre verden på et bæredygtigt grundlag.

Lad mig nu komme ind på, hvordan den færøske regering har grebet verdensmålene an. Vores første initiativ var at oversætte de 169 delmål til færøsk og lave oplysende materiale om verdensmålene, således at de blev tilgængelige for hele befolkningen. Sidste år havde alle folkeskolelærere på Færøerne en stor konference med verdensmålene som tema. Folkeskolelærerne fokuserede på verdensmålene en hel dag med det formål at kunne videregive sin viden til skolebørnene.

For at få et overblik over, hvor Færøerne står i forhold til verdensmålene, har vi gjort en statusbeskrivelse med udgangspunkt i alle delmålene. Vores næste skridt er, at Færøernes Statistik, Hagstovan, laver en statistisk statusbeskrivelse med udgangspunkt i de 244 SDG-indikatorer. Hagstovan er i dialog med Danmarks Statistik om dette projekt. Folketinget har bevilliget Danmarks Statistik 500.000 kr. om året i perioden 2019-2022 til teknisk bistand og løbende samarbejde med Hagstova Føroya.

Vores statusbeskrivelse viser, at vi er nået langt indenfor flere af verdensmålene, dette gælder blandt andet:

- 1: Afskaf fattigdom
- 2: Stop sult
- 3: Sundhed og trivsel
- 6: Rent vand og sanitet
- 16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner

Min regering prioriterer højt mål nr. 5 om ligestilling mellem kønnene, og her er vi godt på vej.

På andre vitale områder, er vi ikke nået så langt, og her kræves innovation og politiske prioriteringer. Dette gælder:

7: Bæredygtig energi

11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

13: Klimaindsats

17: Partnerskab for handling

Verdensmålene sætter ord på mange af de ting, som min regering allerede arbejder med, eller burde arbejde med.

Vi har omstruktureret sygehusvæsenet for at skabe større effektivitet og for at reducere ventelister. Primærtjenester skal flyttes tættere på borgeren.

Vi har gennemført skatteændringer for borgere med lav- og middelindkomst og ændret på afgifter og licensbetalinger. Vi har indført et familietilskud til børnefamilier med lave indtægter og enlige forsørgere. Vi har vedtaget en pensionsreform, som gerne skulle forebygge alderdomsfattighed og styrke den offentlige og private økonomiske modstandskraft.

Vores nye boligpakke er et vigtigt skridt til et mere diversificeret boligmarked. Befolkningen vil få bedre muligheder for at få en egnet bopæl til rimelig pris.

Vi fremlagde i sidste uge et banebrydende forslag til en ny velfærdslov, som skal erstatte den gamle lov om offentlig forsorg. Den nye lov vil i større grad involvere borgeren i processerne og tjenesterne på velfærdsområdet.

Vores fiskerireform kommer fiskeriminister, Høgni Hoydal, at sige mere om senere i dag.

Hvad angår klimaet, er CO2 emissionen desværre steget. Omkring halvdelen af Færøernes samlede CO2 emission skyldes fiskeflåden. Her har vi en stor udfordring, da der endnu ikke findes reelle alternativer til dieselmotorer.

De mest markante fremskridt har været vores vindmølleparker. El produktionen fra vind udgjorde i 2018 18% af den samlede produktion. I alt kom halvdelen af el produktionen i 2018 fra vind og vandkraft. Vores ambition er at opnå 100% grøn energi i 2030. Hvis dette gennemføres, kan CO2 emissionen reduceres markant.

Landsstyret reviderer nu sin klimapolitik, som også skal baseres på vores tilslutning i regeringsgrundlaget til at følge internationale aftaler, herunder Paris aftalen.

Går vi over til erhvervslivet, oplever vi, at mange af de større virksomheder – specielt dem, der vender sig til det globale marked – lægger vægt på bæredygtighed og miljø. Nogle arbejder målrettet med verdensmålene som udgangspunkt i deres arbejde med bæredygtighed. I dag vil Færøernes største virksomhed, Bakkafrost, præsentere deres anden rapport om bæredygtighed, som også forholder sig til verdensmålene. Vi kan også glædes over entreprenør-kulturen på Færøerne, hvor flere og flere små virksomheder har fokus på bæredygtighed og miljø.

Bevæger vi os videre til turismen, har Færøerne oplevet en vækst i turist- og transportsektorerne på flere procent årligt. Det betyder en øget belastning på vores infrastruktur og natur. VisitFaroeIslands og vores turistbranche har med gode resultater skabt opmærksomhed omkring Færøerne. En del af deres fokus er nu flyttet hen imod bæredygtighed og udvikling.

Visit Faroe Islands har for nyligt lagt frem en strategi for bæredygtig turisme, som på færøsk hedder "At menna og varðveita", på dansk "at udvikle og bevare". Strategien knytter sig til flere af verdensmålene. Som en del af dette arbejde, bliver udvalgte attraktioner og naturområder lukket i slutningen af april, således at udenlandske volontører og færinges kan arbejde med at reparere og forbedre infrastrukturen disse steder.

Vi skal selvfølgelig også række ud over vores egen horisont. Her kan jeg oplyse, at min regering har fokuseret på at bevillige flere penge til udviklingssamarbejde og nødhjælp. I 2015 var der tilsammen bevilliget næsten tre millioner kroner, og vi er nu kommet op på 9 millioner. Vi ønsker færøsk deltagelse i udviklingssamarbejdet og bidrager med færdigheder og erfaringer fra Færøerne.

Sammenfattet kan jeg sige, at sammenlignet med de andre nordiske lande, er Færøerne godt med i forhold til de fleste verdensmål. Færøerne er et af de mest lige og trygge samfund i verden. Men denne realitet forpligter. Fordi vi har alle forudsætninger for kontinuerligt at forbedre vores eget samfund og at række udover egne grænser og hjælpe andre.

Der er selvfølgelig flere mål, som kræver politiske prioriteringer og hårdt arbejde.

Færøernes økonomi og velfærd er baseret på havets ressourcer. Vi er opmærksomme på, at for at sikre vores velfærd og fremtid, må vi diversificere vores økonomi og blive mere modstandsdygtige overfor eksterne ændringer i havet, klimaet og det internationale marked. Dette er en af vores helt store udfordringer. Vi bliver nødt til at turde handle mere strategisk, langsigtet og holistisk. Vi forholder os grundigt til verdensmålene, når vi skal prioritere, og vi fokuserer primært på mål nr. 14 om livet i havet.

Jeg begyndte dette indlæg med at fokusere på vigtigheden af at have en retning. Verdensmålene har givet hele verden en retning, som vi kan bestræbe os på at følge sammen. Men ud fra vores egen situation.

Den svenske salmeskriver, Lina Sandell, skrev i 1885 salmen "Gjør det lilla du kan". Salmen er også oversat til færøsk og hedder: "Ger tað syndrið tú kanst". Det er netop pointen med verdensmålene, at vi hver især, på verdensplan, lokalplan, ja helt ned til det enkelte individ, gør det, som vi engang kan, for at nå verdensmålene. Hvert et lille initiativ hjælper og bidrager til helheden.

Her til sidst vil jeg takke Færøudvalget, Grønlandsudvalget og Den Arktiske arbejdsgruppe for at have arrangeret denne høring. Jeg ser frem til at høre det videre nordatlantiske perspektiv og den efterfølgende debat.

Tak for opmærksomheden.